

Tab. 5. Účinok vybraných liekov na kardiovaskulárny systém (KVS). Upravené podľa (20)

Liek	Patomechanizmus účinku na KVS	Klinický efekt
NSA	Vplyv na COX-1,2 Oslabenie kardioprotektívneho účinku statínov	↑ KVR, ↑ hypertenzia, ↑ srdcové zlyhanie ↓ renálne funkcie
Kortikosteroidy	↓ CRP	↑ KVR, ↑ hypertenzia ↑ srdcové zlyhanie ↑ hyperglykémia, diabetes
Antimalariká	↓ LDL, ↓ trombogenéza	↓ KVR
Sulfasalazín	Inhibuje funkciu trombocytov	↓ KVR
Metotrexát	↓ ateroskleróza u potkanov ↓ CRP, ↑ adenosín	↓ KVR
Leflunomid	?	↑ hypertenzia, ↓ KVR
Cyklosporín A	↑ LDL	↑ hypertenzia, ↓ renálne funkcie
TNFi	↓ ateroskleróza u myší ↓ CRP, ↓ aktivácia trombocytov ↑ lipidy	↓ KVR, ↓ inzulínová rezistencia ↑ hypertenzia, ↑ dyslipidémia ↑ zlyhanie srdca (NYHA III–IV)
Rituximab	↓ ateroskleróza u myší, ↑ lipidy	Nie sú prospektívne dáta
Tocilizumab	↑ lipidy, ↓ CRP	↑ dyslipidémia Nie sú prospektívne dáta na KVR
Abatacept	↓ ateroskleróza u myší ↓ tlaku krvi u myší	↑ hypertenzia
Canakinumab	↓ ateroskleróza u myší, ↓ CRP	Nie sú prospektívne dáta

Vplyv biologickej liečby na kardiovaskulárne riziko

Reumatoidná artritída je ochorenie charakterizované vysokým systémovým zápalovým potenciálom, čo vo významnej miere prispieva ku KV riziku. Skrining KV rizika u pacientov s RA je súčasťou manažmentu ochorenia. Môžeme využiť rôzne nástroje (napr. SCORE – systemic coronary risk evaluation, Framingham Risk Score, Reynolds Risk Score, QRISK2 – cardiovascular disease risk score 2), ktoré použitím zadaných rizikových faktorov (napr. vek, pohlavie, fajčenie, krvný tlak, lipidy) hodnotia u daného pacienta 10-ročné riziko KV príhody. Vzhľadom na prídátne riziko u pacientov s RA vyplývajúce hlavne zo systémového zápalu, EULAR odporúča znásobiť tento výsledok (okrem QRISK2) 1,5 krát v prípade prítomnosti dvoch z nasledujúcich rizikových faktorov: trvanie choroby viac ako 10 rokov, pozitivita reumatoidného faktora alebo anticitrulínových protilátok, extraartikulárna manifestácia RA. Odporúča sa v prvom rade používať skórovací systém mSCORE (modified SCORE). Kým mSCORE podhodnocuje, QRISK2 nadhodnocuje KV riziko.

Vzhľadom na vysoké KV riziko pri RA podobné riziko pacientov s diabetom, sa kladie dôraz na jeho agresívny a cieleň manažment.

LITERATÚRA

1. Agca R, Heslinga SC, Rollefstad S, et al. EULAR recommendations for cardiovascular disease risk management in patients with rheumatoid arthritis and other forms of inflammatory joint disorders: 2015/2016 update. *Annals of the Rheumatic Diseases* 2017; 76(1): 17–28. Dostupné z DOI: <http://dx.doi.org/10.1136/annrheumdis-2016-209775>.
2. Dougados M, Soubrier M, Antunez A, et al. Prevalence of comorbidities in rheumatoid arthritis and evaluation of their monitoring: results of an international, cross-sectional study (COMORA). *Annals of the Rheumatic Diseases* 2014;73(1): 62–68. Dostupné z DOI: <https://doi.org/10.1136/annrheumdis-2013-204223>.
3. Houge, Ingrid Sæther, et al. Mortality is increased in patients with rheumatoid arthritis or diabetes compared to the general population—the Nord-Trøndelag Health Study. *Scientific reports*, 2020; 10(1): 1–10. Dostupné z DOI: <https://doi.org/10.1038/s41598-020-60621-2>.
4. Kerekes, György, et al. Rheumatoid arthritis and metabolic syndrome. *Nature Reviews Rheumatology*, 2014; 10(11): 691. Dostupné z DOI: <https://doi.org/10.1038/nrrheum.2014.121>.

Prvoradou úlohou je však dosiahnuť remisiu alebo aspoň nízku aktivitu základného ochorenia. Máme k dispozícii široké portfólio liekov, avšak niektoré z nich sa vyznačujú negatívnym vplyvom na KV aparát. Efekt vybraných liekov a predpokladaný mechanizmus ich účinku na KV systém sa nachádza v tabuľke 5 (20).

Záver

Kardiovaskulárne ochorenia patria medzi najčastejšie komorbidity reumatoidnej artritídy. Závažnosť KV rizika je podobná riziku pacientov s diabetes mellitus 2. typu. Okrem tradičných rizikových faktorov zohráva pri vzniku akcelerovanej aterosklerózy dôležitú úlohu aj systémový zápal. Prozápalové zmeny sú hlavnou príčinou aj inzulínovej rezistencie a dyslipidémie. Paradoxná obezita (reumatoidná kachexia) a lipidový paradox sú špecifická RA, ktoré sťažujú odhadnutie KV rizika. Dôsledný skrining, identifikácia rizikových faktorov, dosiahnutie remisie či nízkej aktivity základného ochorenia a správny multidisciplinárny manažment môže prispieť k zníženiu morbiditu a mortality na KV komplikácie u pacientov s reumatoidnou artritídou.

5. Van Der Helm-Van Mil, A H M, et al. A high body mass index has a protective effect on the amount of joint destruction in small joints in early rheumatoid arthritis. *Annals of the rheumatic diseases*, 2008; 67(6): 769–774. Dostupné z DOI: <https://doi.org/10.1136/ard.2007.078832>.
6. McDonald, Iona J, et al. Associations between adipokines in arthritic disease and implications for obesity. *International journal of molecular sciences*, 2019; 20(6): 1505. Dostupné z DOI: <https://doi.org/10.3390/ijms20061505>.
7. Desein, Patrick H, et al. Rheumatoid arthritis impacts on the independent relationships between circulating adiponectin concentrations and cardiovascular metabolic risk. *Mediators of inflammation*, 2013, 2013. Dostupné z DOI: <https://doi.org/10.1155/2013/461849>.
8. Lago, Francisca, et al. The emerging role of adipokines as mediators of inflammation and immune responses. *Cytokine & growth factor reviews*, 2007; 18(3–4): 313–325. Dostupné z DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cytogfr.2007.04.007>.
9. Francisco Vera, et al. Adipokines: Linking metabolic syndrome, the immune system, and arthritic diseases. *Biochemical pharmacology*, 2019. Dostupné z DOI: <https://doi.org/10.1016/j.bcp.2019.03.030>.